

גיליון 74

יום הזיכרון לשואה ולגבורה
ניסן ה'תשפ"א, אפריל 2021

מוֹטִיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

"לזכרון לדור יבוא..."

יצירות שכתבו נספים בשואה

גיליון מיוחד בשיתוף

בית לוחמי הגטאות

לוח חרס ועליו צוואתו של אליעזר היימן
תרומת היימן נפתלי. ארכיון מוזאון בית לוחמי הגטאות

חברים יקרים

קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות פועלת בבית שנים רבות ומהווה מקור משיכה בלתי נדלה לעבודות חקר מעמיקות וליצירה אקדמית עשירה וענפה.

השנה נוסף נדבך חשוב ומיוחד בדמות שיתוף הפעולה עם כתב העת "מוטיב" במיזם המשותף "לזיכרון לדור יבוא" הנותן במה כתובה למי שביקשו להביע את שעל ליבם בתקופת השואה.

נושא התייעוד בשואה מעסיק אותנו רבות ואנו רואים בו התנגדות רוחנית ראשונה במעלה וחשובה מאין כמותה. נדמה כי הניסיון לרכז בכתב העת את שהשאיירו לנו בכתיבה קורבנות השואה מהווה מעין המשכיות ושמירה על גחלת התייעוד ומתן הבמה והפומביות למילה הכתובה של אותם קורבנות.

אני מברך על שיתוף הפעולה הזה ורואה בו המשך טבעי ונכון לתפקידו וייעודו של בית לוחמי הגטאות מאז ייסודו – לשמש בית לרוח האדם. בית העוסק בלמידת העבר הכאוב ושואת העם היהודי, ולצידה ובהמשך לה – ללמוד מלקחי השואה ותובנותיה ליצירת חברה טובה יותר בישראל ומחוצה לה.

השאלה בדבר שברירות הזיכרון והיכולת להעביר את מקל ההנצחה הלאה אל הדור הצעיר מעסיקה אותנו רבות. נראה כי מתן במה מכובדת ואיכותית כזו לקולם של הנספים שיבוא לידי ביטוי באמצעות הכתיבה הוא אכן דרך ראויה ונכונה. תקוותי היא כי נמשיך במסורת זו ונמשיך לתת ביטוי לקולם של קורבנות השואה, לכתיבתם ולמילים אשר השאירו לנו.

יישר כוח על היוזמה ועל השותפות!

יגאל כהן

מנכ"ל בית לוחמי הגטאות

קוראים יקרים

את החומרים הכתובים בחוברת אספנו וריכזנו מתוך ארכיון בית לוחמי הגטאות ובעקבות פניות שקיבלנו מאנשים שענו לקול הקורא לשלוח מפרי עטם של יקיריהם שנספו בשואה.

ככל שאנו מתרחקים מהתקופה שבה חיו ופעלו האנשים שכתבו את היצירות שאספנו, כך עולה בנו הכמיהה להכיר, ללמוד ולדעת מי היו הנספים מבני עמנו. אנשים כמוני כמוך שביקשו לכתוב את שעל ליבם, וחייהם נגדעו בידי המשטר הנאצי ושותפיו.

כרכזי פרויקט קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות אנו חשים אחריות רבה לעודד ולאסוף מחקרים, עבודות אומנות ופרויקטים ייחודיים במטרה לשמר את הסיפורים האישיים והאירועים ההיסטוריים שמהם אפשר ללמוד על שאירע בתקופת השואה.

אנו שמחים על השותפות שלנו עם כתב העת "מוטיב" במיזם המשותף "לזיכרון לדור יבוא" הנותן במה כתובה למי שביקשו להביע את שעל ליבם בתקופת השואה.

התרגשנו לאתר את החומרים שנדרשו בהיתר מיוחד של מנהלת ארכיון בית לוחמי הגטאות לטובת הפצתם, ואנו שמחים שהרעיון המשותף שהגינו יצא לפועל וכעת מונגש לציבור.

עולם הכתיבה עמוק ורחב ומכיל בתוכו איכויות שונות. כשהגענו לחומרים הרגישים של יצירות שנכתבו בידי נספים בשואה, הרגשנו כי האיכות ניכרת מעצם היצירה שנכתבה בידי אדם שלא זכה לממש את כישוריו ואת רצונו להביע את שעל ליבו בכתיבה.

אנו מקווים שהיצירות שנאספו לחוברת יעוררו בכם את אותה ההתרגשות שהתעוררה בנו כשקראנו אותן לראשונה ותפתח פתח ליצירה חדשה בהשראתן.

צוות קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות

אלעד ארנון

דפנה איצקוביץ'

קוראים יקרים

גיליון זה שאתם עומדים לקרוא אינו גיליון רגיל של כתב העת שלנו. גיליון מיוחד זה היוצא לאור ביום הזיכרון לשואה ולגבורה ה'תשפ"א, מוקיר את אלה שנספו בשואה וכל מה שנותר מהם הוא היצירה הכתובה. בגיליון זה החלטנו להביא לקדמת הבמה יצירות של אותם אנשים שלו חיו כיום, ייתכן שהיו מהלכים בינינו כמשוררים וסופרים ענקי רוח.

גיליון מיוחד זה הוא פרי שיתוף פעולה מוצלח, חשוב וייחודי בין כתב העת מוטיב למוזאון בית לוחמי הגטאות, ובמסגרתו אספנו חומרים ייחודיים מארכיון המוזאון וגם דרך קול קורא שהפצנו במרשתת וקרא לציבור לשלוח אלינו יצירות של בני משפחה שנספו בשואה. היצירות שקיבלנו מרגשות עד דמעות, מקצתן מופיעות בגיליון זה.

גיליון זה "לזיכרון לדור יבוא" הוא חלקו הראשון של המיזם המשותף שלנו עם המוזאון, והוא מייצג את הפן של השואה. בחלקו השני של המיזם נפרסם גיליון נוסף ובו יוצרים בני זמננו יתכתבו ביצירתם עם יצירות הנספים המופיעות בגיליון זה. הגיליון השני, "לזיכרון לדור עבר", יציג הלכה למעשה את הפן של התקומה. כך המיזם על שני חלקיו יכלול את השואה והתקומה של עמנו ושל עולם השירה והספרות העברית.

ברצוננו להודות למנכ"ל בית לוחמי הגטאות יגאל כהן על הסכמתו ונכונותו לשתף עימנו פעולה, וכן לאלעד ארנון ודפנה איצקוביץ' – צוות קרן המלגות בבית לוחמי הגטאות שעבדו לילות כימים ועזרו לנו להפוך את הרעיון למציאות מרגשת. תודה רבה גם לצוות הארכיון במוזאון ולכל המשפחות והאנשים הטובים שתרמו שירים וסיפורים של קרוביהם שנספו לשימור ותיעוד למען הדורות הבאים.

אנו תקווה שגיליון זה והבא אחריו ייגעו בנפשכם ויפרטו על נימי ליבכם. כולנו תקווה שתתרגשו בדיוק כמונו מהיצירות המוצגות לפניכם.

השואה הייתה ועודנה האירוע הטראומטי ביותר והאסון הכבד ביותר שנחת על העם היהודי בכל שנות קיומו. חובתנו לשמר את זכרה ולעולם לא לשכוח זאת!

עמליה ויניק

רובי גורדון

יאיר בן-חור

אלירן דיין

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

לא... לא... אלי, אֲנַחְנוּ עוֹד רוֹצִים לְחַיּוֹת רוֹצִים לְחַיּוֹת.

אֵל תִּדְלַדֵּל כָּל כֶּךָ אֶת שׁוֹרוֹתֵינוּ.

אֲנַחְנוּ עוֹד צְרִיכִים עוֹלָם אַחַר לְבָנוֹת,

יָפָה וְטוֹב יוֹתֵר. רַבָּה עוֹד מְלֹאכְתָנוּ.

מְעַט יְלָדִים פֹּה נִשְׁאַרְנוּ

אֵין אָבָא, אֵין אִמָּא, אֵין דוֹד

מְעַט יְלָדִים לְבָדְנוּ

שׁוֹמְעִים מְנַגֵּינּוֹת רְחוֹקוֹת.

יֵשׁ אֶרֶץ כֶּךָ שָׂרָה לִי אִמָּא

צוֹמְחִים בָּהּ עֲצִים מְתוֹקִים,

לְאֶרֶץ הַזֹּאת עוֹד נִגִיעַ

נְעוּפָה כְּמוֹ צִפְרִים.

שִׁירִים שֶׁם תְּלוּיִים בְּשָׂמִים

צִפְרִים עֲלִיזוֹת וְשִׂמְחוֹת

וְלָנוּ רַק גָּדֵר וְתֵיל

אֵיךְ נְעוּף אֶל הָאֶרֶץ הַזֹּאת?

אורה ביקובה, בת 12, נרצחה במחנה ההשמדה אושוויץ.

פאול פרידמן

הפרפר

הוא היה אחרון, האחרון שבהם.
צבעו הצהוב היה מר ומסנוור,
כדמעת החמה באבן צחורה פי תקיש,
צבעו כזה, כזה.
בקלות התעופף למרומים,
ודאי רצה לנשק עולמי האחרון.

זה שבועה שבועות אני פה,
"גטואיזירט"
יקירי מצאוני פה,
גם מרגניות קוראות לעברי,
אף ענף הערמון הלכן בקצור:
ופרפר לא ראיתי.

הוא היה האחרון –
אין פרפרים בגטו.

פאול פרידמן נולד בפראג, גורש לגטו טרזינשטאט ב-26.4.1942 ונרצח באושוויץ, 29.9.1944.

אל אשת צוענים משוחררת

אֶצְבְּעוֹת אַרְכּוֹת בְּצִמָּה שְׁחֹרָה,

רְקִיעַ אָדָם מְשֻׁקֵּי

עַל מָטָה צְחוּרָה בְּמַחְלָקָה שְׁתִּימִים,

וּמְגַפְפִּים שְׁפָתַי פְּעוּט

שְׂדֵי צוּעֲנִיָּה מְלֵאִים.

עַד כֹּה הִיָּה יְצוּעַ לְדָתָהּ

שְׂדָה, שְׁמִים אֲפֹרִים, קֶרֶקַע אֲפֹרָה.

יָלְלוּ כְּלָבִים סְבִיב;

רוּחוֹת הָיוּ הַמְחַתְּלִים

אֶת הַיְלֹוד הַרַךְ בֶּן הַנְּדוּדִים.

וְהַצּוּעֲנִיָּה עֲטוּיַת חֵן, מְהַרְהֶרֶת,

עִם לַיִל דְּמָעָה עַל שְׂדָה מְתַגְלָגֶלֶת.

צוּעֲנִיָּה! – לֹא עוֹד יִלְדַת־הַפֶּקֶר,

דֵּי נְדָדָת, כְּעֵת עֲצָרִי,

אֶת רֹאשׁךְ בְּעוֹז זְקָפִי.

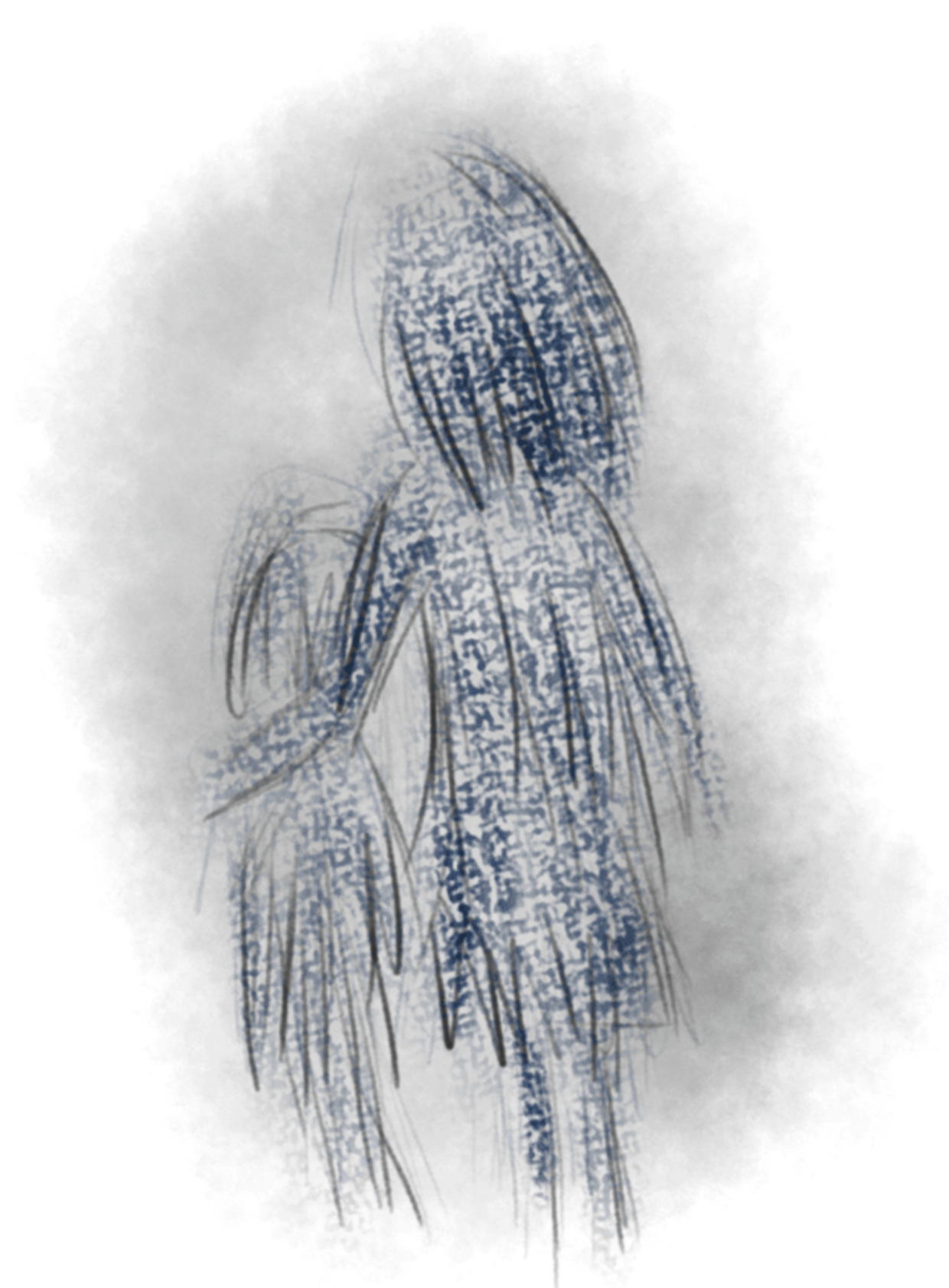
עֵינַיִם מְבִיטוֹת, עֵינַיִם מְשַׁגִּיחוֹת,

אֲשֶׁר עָלִי מְרַחֵב פּוֹרְשׁוֹת.

לִילְדֶךָ וְלֶךָ כְּעֵת מוֹכֵן

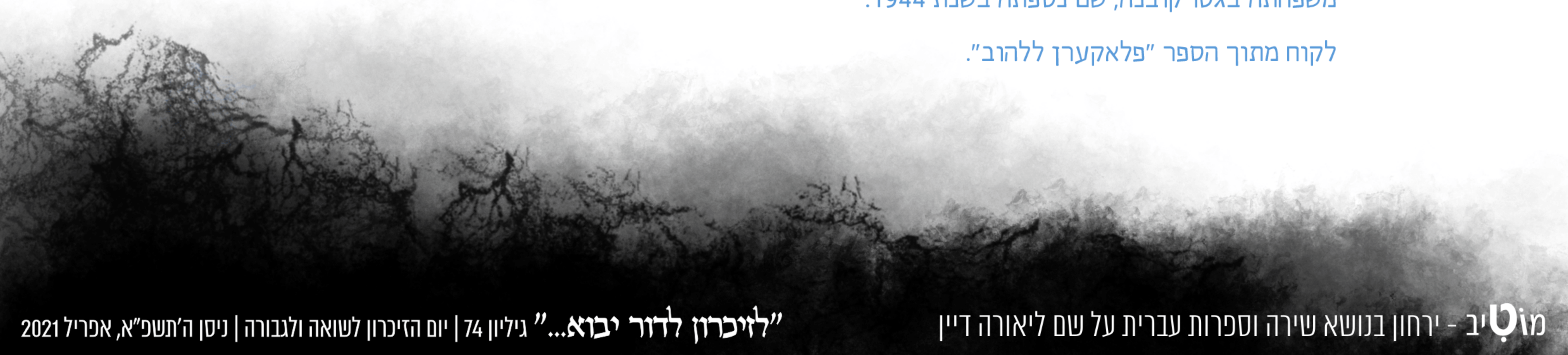
מְעוֹן, כְּסוֹת־גֶּגֶג, וּפֶת דָּגָן.

(עמעס, 8.3.1941, יום האישה כברית המועצות)

קצרים היו חייה של לאה גרינשטיין אך גדושי עשייה. בת 23 הגיעה מן העיירה סיאד שבצפון מערב ליטא לעיר הגדולה קובנה ובגיל 27 פרסמה את שירה הראשון "איך ווארטו" (מחכה אני!). מאז כמעט מדי שנה פרסמה שיר או שניים מעל דפי העיתונות או במאספים ספרותיים. מייד עם פרסומם עוררו השירים הדים והערכה רבה. בשנת 1941 נכלאה לאה עם בני משפחתה בגטו קובנה, שם נספתה בשנת 1944.

לקוח מתוך הספר "פלאקערן ללהוב".

תרגום מהונגרית: טיבדור יעקב גרו'

אנדריאש (בנדי) גרו'

ילדי

ילדי! גלוייתך כזה הנעימה לי
 יודע שאתה מחכה לבואי הביתה
 יודע שעלי מספר חלומך
 יודע שאלי עפות מלות געגועיך
 דע ילדי המתוק
 שגם אני נמצא שם אתך
 שרק עבורך רוטט לבי
 שבמחשבותי אני מחזיק בידך
 שמרחוק מתבונן בדאגה
 מעבר למרחקים אין-סופיים
 לאיזה כוון נוטה דרך נפשך
 כאשר אתה סוטה, לבי זועק עצור!
 שם אני כאשר אתה קם וכאשר אתה ישן
 במחשבותי מחבק אותך ללבי
 אתך אני כאשר אתה ער וכאשר חולם
 מרגיש, נכון? כמה אני אוהב אותך
 בחיקי המתגעגע כאשר אתה מתכרבל בשקט
 וכאשר ידך את פני חורשת
 קרן שמש עוברת דרך שמים מעננים
 ואת דמעותי אני מוחק
 כה רחוק להיות ממך קשה מנשא
 כה ארפים הלילות
 כך לא יפה האחו ולא מתוק הדבש
 בנפשי השסועה
 הגעגועים נטו יתד.

אנדריאש (בנדי) גרו' הוא סבה של המשוררת ענת גרי-לקריף. הוא נספה בשואה בהיותו עובד כפייה במחנות העבודה בהונגריה.

בשנים 1942-1944 היה בנדי רחוק מהבית ושלח מכתבים ספוגי אהבה וגעגוע לרעייתו פרידה ולבנו הקטן טיבי, הלוא הוא טיבדור יעקב גרו', אביה של ענת. רוב השירים והקטעים נשלחו ממחנות העבודה השונים שבהם היה מוצב באותן שנים ואשר מיקומם השתנה על פי התקדמות הצבא ההונגרי לאורך הגבולות.

השיר באדיבות ענת גרי-לקריף.

בתמונה: אנדריאש (בנדי) גרו' עם פרידה וטיבי (טיבדור).

בני האדמה הליטאים קוברים את מתייהם בחיק השדות. כזרעים הם טומנים אותם באדמה. כננות קטנות הם גודרים את הקברים. לאחר ימים נולדים פרחים על הקברים. בני משפחת הנפטר תולשים את הפרחים ומפארים בהם את הסטנציה (חדר בצד הבית)... נפתחת היא בימי מועד ולאורחים. ריחות שדמות ודמי מקוננים בסטנציה. אור קדוש ודק מאיר בפניה. נר התמיד לוחש. ישו בן אלוהים מזריע במבטו את החלום העליון. ועיניו זכות ושוקטות כאגמי המים בפרדסי הפריצים העתיקים...

כשזקניי היו מבקרים את הנוף על מנת לקנות את יכול הארץ היו מזמינים אותם אל הסטנציה. והיו מכבדים אותם ב"סולה" (מיץ האילנות) ובדבש...

כיער שגשגה משפחתנו בנוף. כאלוני היערות מסורבלי שנים ודם האדמה חיו זקניי. כדופרות על נהרות מצילה כבדי מים שרכו ימיהם את דרכם. נפטרים היו זקניי בשדות והרוחות היו חוטפות את נשמתם...

כחיות הארץ שהשמיים והארץ רואים במיתתן...

כשסבא אליעזר אליהו נפטר חרדה הסביבה. סערת המוות עברה ותעקור אילן חי ממשפחתנו. אברי הכפרים וכלביהם ליווהו אל התבל הנצחית...

Dievas, Dievas תן חיי עולם קדושים לאליעזר אליהו הטוב...

סבתא נשארה גלמודה. כצלב רם במרחקי סתיו עירומים. עם העופות עם "הקרובן מנחה" הישן ועם יגון השדות נשארה גלמודה. כיונה זקנה בשוככה הייתה סבתא מהלכת בבית ודממת הבית הייתה בולעת את הדי צעדיה האחרונים...

סבתא נפטרה. בחורף נפטרה. יום אור רם-קומה עמד על השדות המושלגים. כגביע בדלה על מפת חג זכה. והשמש מזגה ומזגה את אורה לתוך חלון הבית הקטן...

ההלוויה נהרה בדרך אל בית החיים כעדת עורבים אפלה בתוך יום החורף הלוהט הרענן...

קובנה, 12/1/1927

הרשימה "דמי" פורסמה ב"נתיבות", קובנה, ל' בשבט ה'תרפ"ז

הסופר היהודי-ליטאי אליעזר היימן נולד ב-1910 בקוברסק, ליטא. לימד בבתי ספר עבריים בוויילקומיר: אוקמרגה ובינבה. פרסם בעברית סיפורים, שירה ומאמרים מחיי הכפר והעיירה היהודית. בזמן המלחמה גורש לגטו קובנה, שם עבד בעבודות כפייה בשדה התעופה.

נספה עם רעייתו ציפורה באקציה האחרונה שנערכה בגטו בין 9.7.1944-13.7.1944.

התצלום נלקח מגיליון מספר 30 (לשנת 1937) של השבועון "אידישע בילדער".

התבערה הראשונה

תמונה אימה לנגד עיני מרחפת
 רוצחים לבושים חלוקים לבנים
 מתרוצצים בפראות עם כלי נשק שלופים.
 בפרגולים הם מכים
 נתחי בשר נתלשים.
 מגרשים הם
 מבתיהם.

צעקות ובכי ללא הפסק
 הבתים נשדדים
 ושקים נארוזים.

ממינים בנפרד
 גברים מנשים
 מגרשים אותם
 לקאזאק, לבורות.
 ילדים קטנים –
 מפחדים.

מהאסון
 הם
 מאשרים.

רצים הגוים
 עם שקים ריקים
 הם עוזרים למצא
 יהודים חטופים
 עבור יהודי
 קילו זקב
 מוסרים מאה יהודים.

"דאס ערשטע פאער" – שיר על הגטו שנכתב במקור ביידיש. השיר באדיבות ארכיון בית לוחמי הגטאות, אוסף בנימין טנא. המקור נמצא ותורגם בבית לוחמי הגטאות (ככל הנראה על ידי משה קרבץ).

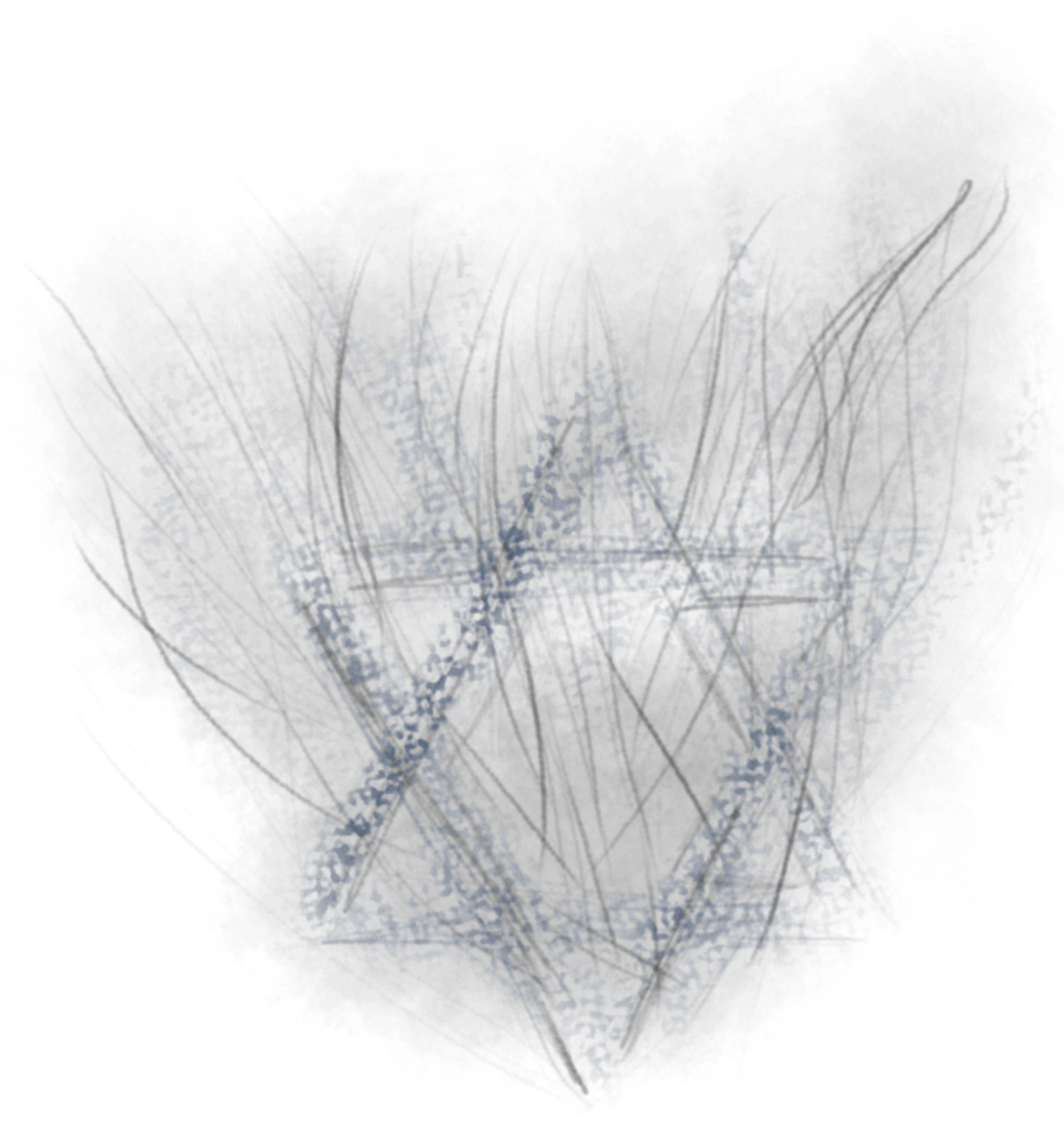
שיר ציון

לך ציון עיר משושי, לך אשיר שירתי
אלמנה גלמודה לך אטיף דמעי
ואשימה בנאד ואביאנה לגולה
לבניך כהניך ונהשיות לעולה.

שם מזבח המוקד מלוא רחב הארץ
שם אכבה המדורה. קץ אשים לקרץ
או אטבע בדמעותי נגרות פמים
וירחמו בני אדם וירחמו שמים.

ואתה בוגד בי כי תעזב בצרה אחיך
הם יעלו על מוקד ואתה תלעג לדמעי
בניך יגדלו ויגדילו המדורה
יבושו מאמם וישסו עמך
לך יהמה פנורי תקללך שירתי
לך תבוז בתציון, בתציון הטורה.

הרב ישעיה רייכר נולד בשנת 1880. כיהן כרב של איסמאיל, רומניה בשנים 1909-1941. חיבר מחקרים על התנ"ך ופירושו והוציא אותם לאור. ביקר בארץ ישראל ובשנת 1937 בוועידת אגודת ישראל במריאנבד תמך בהקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, בתקווה שהחרדים יהיו רוב במדינה היהודית מתוך אחדות ואמונה בנצח ישראל. נוסף על כך, הרב רייכר פעל לעורר את הציבור החרדי להכיר בצורך בהיסטוריונים יהודים הנאמנים למסורת ולקודשי ישראל.

נספה בשואה ב-1941 במהלך הפרעות שאירעו בבוקובינה ובסרביה ובהם נרצחו יותר מ-150 אלף יהודים, בהם רבנים ואדמו"רים.

השיר באדיבות המשורר יצחק רייכר. הרב רייכר הוא דוד סבו.

חיה הלפרין (לבית גולדלוסט) תרגום: מרדכי הלפרין

יושבת על המרפסת ומחכה

יושבת על המרפסת ומחכה

לא, אתה כבר לא תבוא.

אני עוצמת את עיני בכאב ורואה רכבת אצה וחוצה שדות

הוי, אדע את כוונה- הרחק, הרחק ממני,

שום דבר לא יעצרנה.

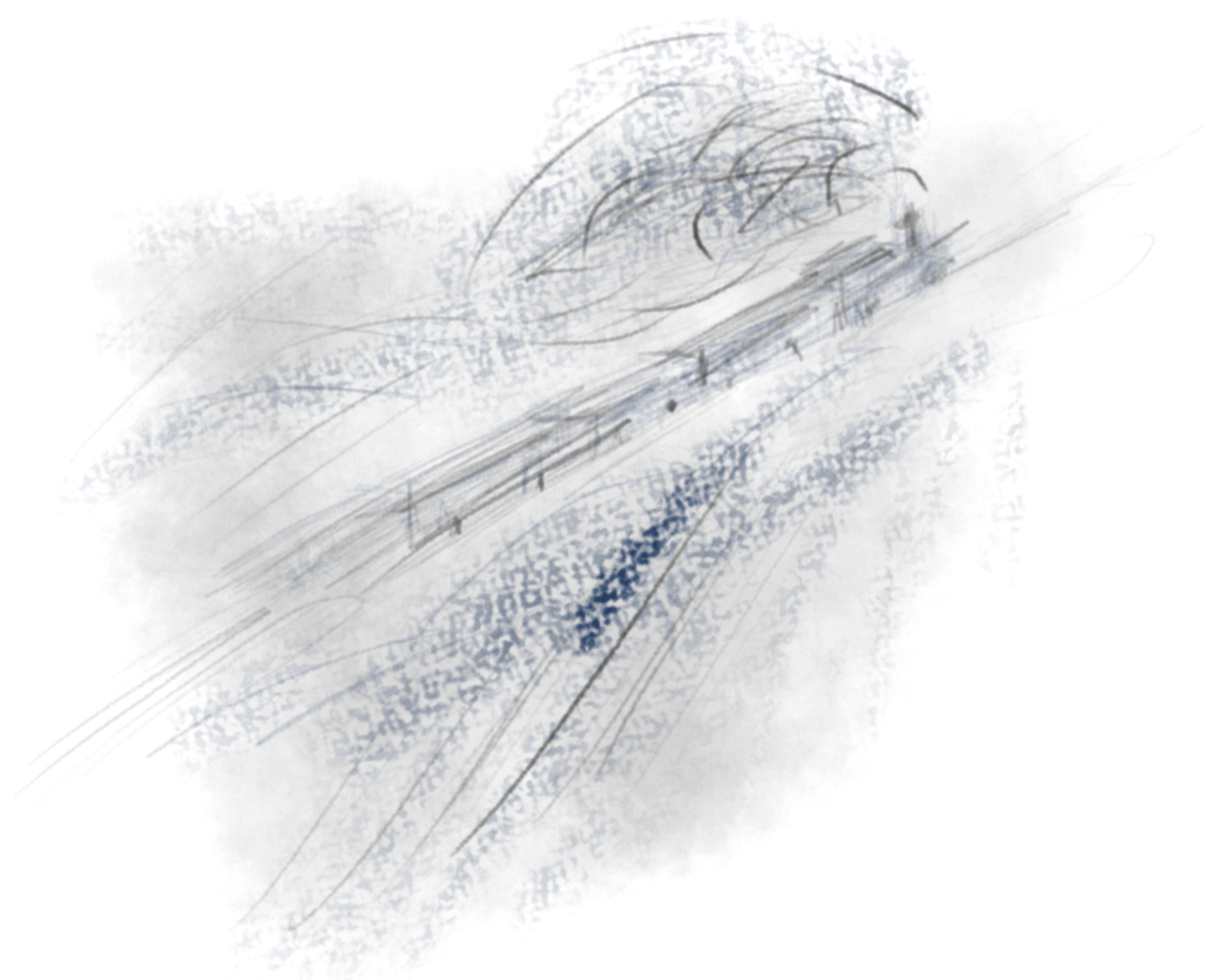
עופה, עוף גוזל שלי

החיים הארציים אינם בשבילך.

אני רואה בך את אותם המאננים עצמם אשר הפעימו פעם את דמי -

לא, לא אוכל להמשיך בכתיבה

אך עלי לשלח את האגרת הזו.

את השיר הזה שלחה חיה הלפרין (לבית גולדלוסט) לבנה הבכור מרדכי מיד לאחר שעזב את משפחתו בלודז' ועלה לבדו לפלשתינה, היא ארץ ישראל, ערב מלחמת העולם השנייה.

המילים הפואטיות והמרגשות נכתבו במקורן בפולנית ונושאות את התאריך 21.9.1938.

חיה נרצחה יחד עם בעלה חיים ובנם הצעיר אפרים באביב 1942, כנראה במחנה ההשמדה בלז'ץ. בן נוסף שלה, יוסף, שרד בדרך-לא-דרך מהשוואה ועלה ארצה לאחר המלחמה.

חיה הלפרין היא סבתו של הסופר אפי הלפרין.

בתמונה: חיה וחיים הלפרין.

נעולה היא דלתי

תרגום: מרים ילן-שטקליס

נְעוּלָה, נְעוּלָה הִיא דְלָתִי

אִישׁ לֹא בָּא, אִישׁ לֹא בָּא אֶל בֵּיתִי

אִישׁ לֹא בָּא אֶל בֵּיתִי

אֵין דוֹרֵשׁ לְרֵאוֹתִי

לֹא בַיּוֹם, לֹא בַלַּיִל

אֵין דוֹרֵשׁ אֵין שׂוֹאֵל

אֵין שׂוֹאֵל.

יֵשׁ נִדְמָה, יֵשׁ נִדְמָה, לֹא הִרְחַק

מִיִּשְׁהוּ, מִיִּשְׁהוּ מִתְדַפֵּק

מִיִּשְׁהוּ מִתְדַפֵּק

מִתְדַפֵּק וְשׂוֹתֵק

אֶז אַרְוִיץ נֶאֱפַתַח

זֶה הָרוּחַ נֶאֱנַח

נֶאֱנַח.

הוּא הֶצִיץ, הוּא הֶצִיץ אֶל פֶּתַחִי

חֵישׁ נִגַע, חֵישׁ נִגַע בְּמַצְחִי

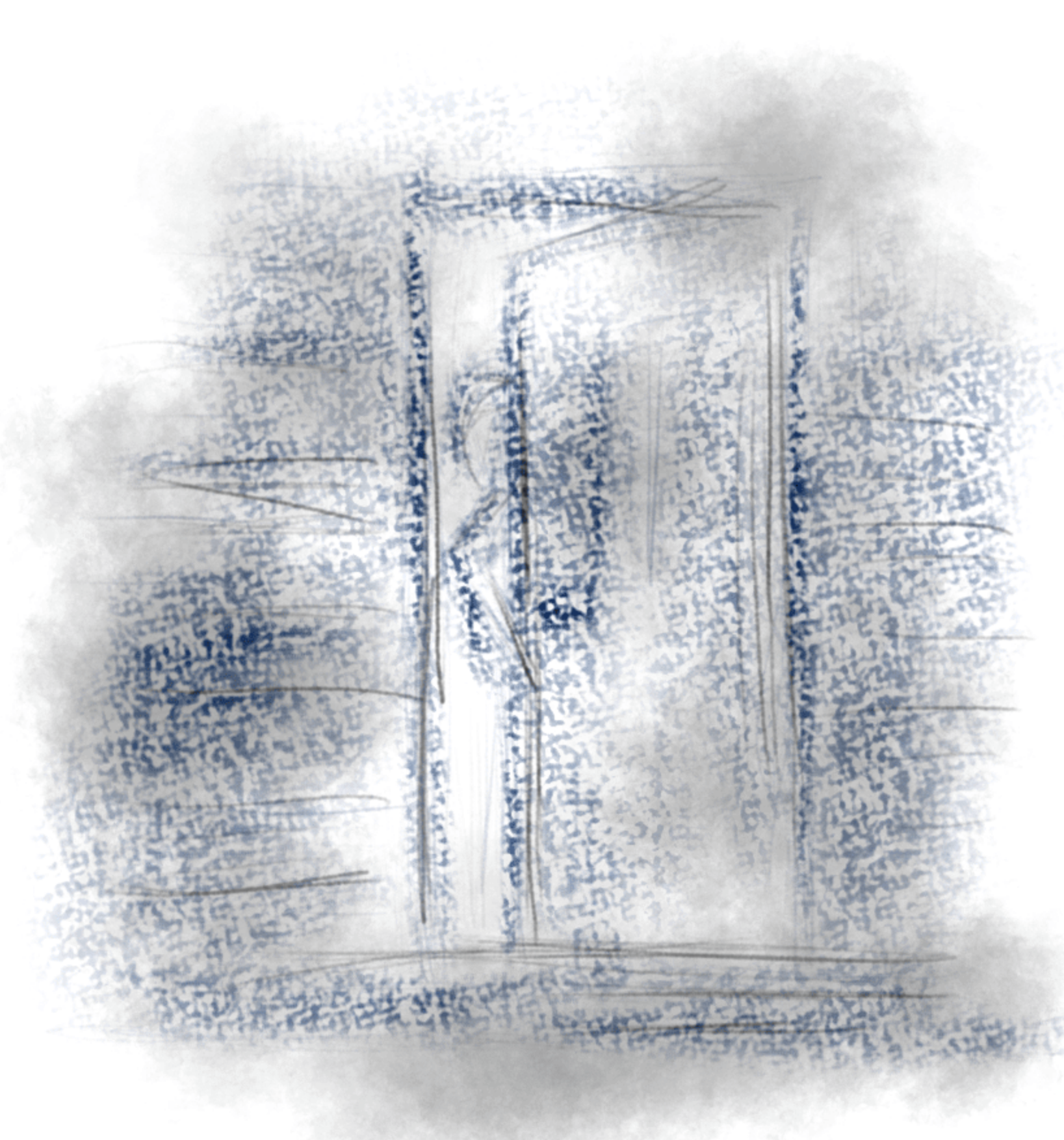
חֵישׁ נִגַע בְּמַצְחִי

וּבְרַח לֹו בְּכַיִי

הוּא בְּרַח לֹו מִיָּד

וְנוֹתַרְתִּי בְּדָד

בְּדָד.

יצחק קצנלסון היה מחנך, משורר ומחזאי יהודי-פולני, מחבר הפואמה "השיר על העם היהודי שנהרג". זכה לכינוי "מקונן השואה". כתב גם שירים בעברית, והידועים שבהם: "מה יפים הלילות בכנען" ושיר הילדים "חמש שנים על מיכאל".

יצחק יחיאל קצנלסון נולד בשנת 1886 בעיירה קרליץ שבבלארוס. כאשר היה בן עשר עבר עם הוריו ללודז' שבפולין. ב-1906 החל את עבודתו החינוכית בבית הספר העברי, ברשת חינוך עברית מייסודה של משפחתו. בשנת 1910 פרסם את ספר שיריו הראשון "דמדומים". שנתיים לאחר מכן הקים את "הבמה העברית" – להקה תיאטרונית עברית המציגה ממוחזותיו. לפני השואה הספיק לבקר פעמיים בארץ ישראל. נרצח ב-1944 במחנה ההשמדה אושוויץ.

מוזאון בית לוחמי הגטאות נקרא על שמו. רחובות רבים בישראל נקראים גם הם על שמו.

ייעוד וחזון

ייעוד

מוזאון ומרכז חינוכי ומחקרי המוקדש להנצחת זיכרון השואה, לתנועות הנוער, להתנגדות ול"חיים שאחרי השואה", מוזאון אשר פועל, חי ומשוחח עם אוכלוסיות שונות ומגוונות בחברה הישראלית.

חזון

בית עדות לסיפור המייסדים בכל תחנות חייהם ומחוז זיכרון לעמידה היהודית בשואה, ביטוי לרוחם של הניצולים, מייסדי הבית, ולהתחדשות החיים היהודיים במדינת ישראל.

ציבור היעד

מנהיגים, מפקדים, קובעי מדיניות, מנהלים, אנשי חינוך, מדריכי תנועות נוער, פרחי הוראה וניהול, אנשי אקדמיה, חוקרי שואה, חוקרי מנהיגות, חוקרי מדעי ההתנהגות, מידענים, ארכיונאים, מוזיקולוגים, תלמידים, חיילי צה"ל וביניהם חיילי פצ"ן - לפני תעסוקה מבצעית, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר, הציבור הרחב, תושבי המדינה, תיירות פנים וחוץ, ובכללם תושבי הגליל על מגוון המגזרים שבו.

בית לוחמי הגטאות

בית לוחמי הגטאות על שם יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד, או "הבית" כפי שהוא נקרא על ידי אנשיו, הוא מוזאון השואה הראשון בעולם והיחיד שהוקם על ידי ניצולי שואה.

הבית מספר את סיפור השואה במלחמת העולם השנייה, אך מתמקד בגבורה, בניצחון רוח האדם וביכולת המופלאה של ניצולי השואה ולוחמי המרד לבנות את חייהם מחדש בארץ שעליה חלמו, היא מדינת ישראל.

בית לוחמי הגטאות ממחיש גם את גודל חזונו של מייסדיו, אשר שמו מאחוריהם את השכול והאימה והגיעו אל הגליל המערבי כדי להקים דווקא כאן את הקיבוץ המשגשג לוחמי הגטאות ואת המוזאון הפועל בו.

לנוכח חזונו של המייסדים, מעניק הבית לרבות מבקריו מהארץ ומהעולם חוויה ייחודית המתבלטת מעל לעצמת השכול והאימה וממחישה את קביעתו של אנטק צוקרמן, שאמר בעצרת הראשונה שנערכה בקיבוץ לוחמי הגטאות: "מקירות הרוסים באנו הנה, ברצוננו להקים קירות איתנים, בתים, חיים".

לצד המוזאון פועל המרכז ההומניסטי, אשר שם לו למטרה להקנות את הידיעה וההבנה של אירועי השואה ואת היכולת להגיע לדיאלוג וללימוד משותף. המרכז חותר למפגשים רב-תרבותיים שבהם מתקיים דיון מעמיק במשמעויות האנושיות והאוניברסליות של השואה בחברה הישראלית ומחוצה לה.

ב-1995 הוקם בבית לוחמי הגטאות אנף "יד לילד" במטרה להנציח את הילדים היהודים שנספו בשואה, וליצור מפגש חווייתי בין המבקרים הצעירים לבין עולמם של הילדים שחיו בתקופה החשוכה ההיא.

"אנו רואים עצמנו כממלאי צוואת חברינו, שגם בגטו דאגו לכך, שהאמת על מאבקם, על חייהם ועל מותם תגיע גם לדור שלאחר השואה"

www.gfh.org.il

עקבו אחרינו

מוזיאון בית לוחמי הגטאות

צרו קשר

ד"ר גליל מערבי, מיקוד 25220

טלפון: 04-9958080

פקס: 04-9958062

"לזכרון לדור עבר..."

אנחנו מזמינים אתכם להשתתף בגיליון הבא של כתב העת שלנו בנושא "לזכרון לדור עבר..."

הגיליון שאתם אווזים בו כעת שמו "לזכרון לדור יבוא" והוא חלקו הראשון של המיזם המשותף שלנו עם מוזאון בית לוחמי הגטאות וקרן המלגות. גיליון זה עוסק בנספים בשואה ובעבור הגיליון הבא שלנו, שיהווה את חלקו השני של המיזם, נבקש מכם לכתוב לנו שירים וסיפורים המתייחסים באופן ישיר או עקיף ליצירות הנספים. אתם יכולים להתכתב עם יצירות הנספים המופיעות בגיליון זה ואתם יכולים להתכתב עם סיפור חייו של הנספה או עם תמונותיו.

הגיליון הבא שיעסוק ביצירה חדשה שלכם המתכתבת עם יצירתם של הנספים, יהווה כאמור את חלקו השני של המיזם המשותף שלנו עם המוזאון, וכך יצרנו את שני החלקים המרכיבים את הזיכרון הלאומי הקשה והמשמעותי ביותר שחווה עמנו: שואה ותקומה.

אתם מוזמנים לשלוח את יצירותיכם המתכתבות עם יצירות הנספים עד לתאריך 17.4.2021 לכתובת הדואר האלקטרוני: info@motiv-magazine.co.il.

נא לשלוח שלוש יצירות בלבד ליוצר – שירים מנוקדים וסיפורים קצרים עד 550 מילה.

כגשר סמלי בין שני הגיליונות המיוחדים, שני חלקי המיזם המשותף שלנו עם בית לוחמי הגטאות, תוכלו לקרוא בעמוד הבא את תרגומו של המשורר משה קרבץ לשירה של שורדת השואה חנה בורוכוביץ'. את הגיליון הבא שלנו, גיליון המסמל תקומת ישראל, השירה והספרות העברית, נפתח בשיר שכתב.

משה קרבץ, שורד השואה ושורד מחנה ההשמדה אושוויץ, תרגם שירים רבים במסגרת התנדבותו בארכיון בית לוחמי הגטאות, ואנו מודים לו ומוקירים את תרומתו.

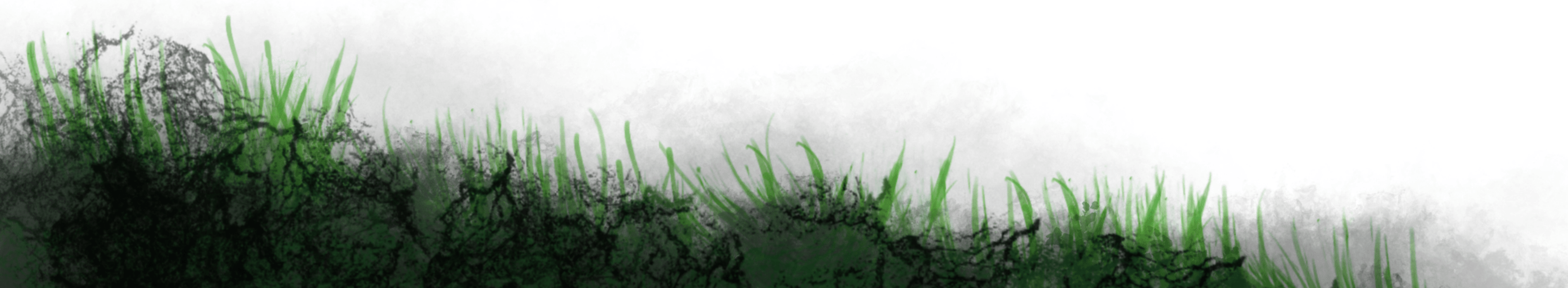

מחצית השעה בשטוטהוף

חצי שעה בשטוטהוף
אני עומדת וחושבת,
הלילה כבר יורד,
את אמא כבר לקחו
היא והאחות נרצחו...
אני נזכרת בימים האפלים,
כאשר רק מכות הלכו אימים.
כאשר עמדתי על יד תא הגזים
וקבלתי מכות שהלכו ורבו
חזק היה יצר החיים,
אני רוצה לצאת, עוד צעירה לימים!
מהגדר המחשמלת ומהענוניים
רציתי להשתחרר, להשתחרר.
לא למות ברעב ובקר,
בגיל שלש-עשרה רציתי לחיות!
שעצמותי לא יהפכו לאפר
שלא אשלח לתאי הגז!
נדחפתי לעבוד,
בשפתים חשוקות
עז היה הרצון לחיים,
ומכל זה יצאתי!

השיר נכתב במקור בידיש ב-24.6.1944. השיר באדיבות ארכיון בית לוחמי הגטאות. אוסף בנימין טנא. המקור נמצא ותורגם בבית לוחמי הגטאות.

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן-חור
עורכת משנה: עמליה ויניק
איורים ועיצוב גרפי: רובי גורדון

<http://motiv-magazine.co.il>

<http://facebook.com/motiv.magazine>

<http://bit.ly/motiv-youtube>

<http://instagram.com/motiv.magazine>

http://twitter.com/motiv_magazine

info@motiv-magazine.co.il

054-337-1373

[מוטיב \(כתב עת\) \[http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_\\(כתב_עת\\)\]\(http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_\(כתב_עת\)\)](http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))

www.gfh.org.il

facebook.com/beithl

lohameyhagetaot@gmail.com

04-9958080